

כניסת פולטת להר הבית

(תגובה לתגובה)

א. שילוח בעל קרי הוא דין בפני עצמו, ואין לדמותו לשילוח טמאים מהר סיני. וראיה לכך מהרמב"ם (ביאת המקדש ג, ח וסה"מ ל"ת עח) שכלל את דין שילוח בעל קרי מהר הבית בתוך דין שילוח כל הטמאים, ואילו שילוח בעל קרי מהר סיני הוא דין מיוחד בבעל קרי, שהרי זבים ושאר טמאים לא נשתלחו מסיני.

ב. חומרת הטומאה בבעל קרי אינו משום חומרת הקרי לכשעצמו, אלא משום היותו מוגדר כ"טומאה היוצאת מגופו", ובגלל זה השוותה הגמרא (בפסחים סח ע"א) בעל קרי לזב לעניין שילוח, בניגוד לטמא מת (עיין במאמרי מעמ' 113 והלאה). ממילא כל האפשרות שפולטת תשתלח מהר הבית לענ"ד תלויה בזה שנגדיר את פולטת כטומאה היוצאת מגופה, וכך סוברים המנ"ח (מצוה תקסה) והמקדש דוד (קדשים סי' לח, ג ד"ה וזה).

ג. הגדרת "טומאה היוצאת מגופה" היינו שהיא **מקור** הטומאה. לכן למרות האמור בגמ' (נדה מב ע"א) שפולטת נטמאת בגלל **ראייתה**, ולא טומאת מגע, מכיוון שמקור הטומאה היא הבעל, הפולטת את זרעו אינה משולחת. (עיין במאמר, בהערה 19, ראיה לכך מהר"ש ומהרדב"ז).

ד. ההשוואה בין בעל קרי לפולטת אינה השוואה גורפת, שכן מצאנו חילוקי דינים ביניהם. למשל: לפי חלק מהראשונים מסקנת הגמרא היא שבעל קרי טמא משום נוגע, ופולטת משום רואה (עיין במאמר בעמ' 97 בדעת הרא"ש). כמו כן, כשהגמ' (נדה מב ע"א) מסתפקת האם פולטת טמאה משום רואה או משום נוגעת, היא לא אומרת שנוכיח את דינה מבעל קרי. ובאמת, למסקנת הגמרא שם, שפולטת היא רואה וסותרת, כתב רש"י (בד"ה וליבא) שדין הסתירה בפולטת נלמד מהפסוק "יהיה זובו", ואילו לגבי בעל קרי הגמ' (נדה כב ע"א) מביאה פסוק אחר. כמו כן, מסקנת הגמ' (בנדה מב ע"א) שפולטת נטמאת בכל שהוא, ואילו לגבי בעל קרי יש מחלוקת בדבר (עיין פסחים סז ע"ב ונדה מ ע"א; אלא א"כ נבאר שהמחלוקת בפסחים קיימת גם בפולטת). כמו כן, בעל קרי מטמא מבחויץ (נדה מ ע"א), ופולטת מטמאת מבפנים (נדה מב ע"א).

וכן משמשת, לפי המרחשת (ח"א סי' לו אות יב) אינה סותרת, ואינה כבעל קרי, אף שהשוותה לבעל קרי לגבי שילוח מהר סיני.

ומכיוון שדין פולטת הוא דין בפני עצמו, אין להשוותה לבעל קרי לעניין שילוח מחנות, וחובת שילוחה מהר סיני אינה מלמדת על חובת שילוחה מהר הבית.

הרב אלישע סובר שפולטת אינה כבעל קרי, אלא נחשבת בכלל בעל קרי, וממילא טומאתה נחשבת כטומאה היוצאת מגופה, והביא ראיות שפולטת נקראת בעל קרי.

אבל דבריו לענ"ד אינם נראים כלל –

א. אי אפשר לדרוש דרשות ולחדש דברים כאלו מדעתנו. העובדה שדין טומאת פולטת נלמד מהר סיני, ששם הושוו האיש והאישה, בעל קרי והמשמשת, אינה עילה לחדש היקף דיני מדעתנו ולהשוותם גם לגבי שילוח מהר הבית.

ב. בבעל קרי יש שני דברים א. ראיית הקרי; ב. היותו מקור לטומאה היוצאת מגופו. שילוחה מסיני כבעל קרי הוא משום דמיונם בראיית הקרי בלבד, ולכן גם לשון הרמב"ם (הל' שאר אבות הטומאה ה, יא) "הרי היא טמאה כרואה קרי". אך היא אינה נחשבת כמקור לטומאה היוצאת מגופה.

ג. לעיל סקרנו רשימה של הבדלי דינים בין פולטת ובעל קרי. ואם פולטת היינו "בעל קרי", כדברי הרב אלישע, אם כן גם הפסוק "איש כי תצא ממנו שכבת זרע" מתייחס גם לפולטת, והרי חז"ל בנדה מג ע"א דרשו מפסוק זה שבעל קרי אינו מטמא עד שתצא הטומאה לחוץ, ולא כפולטת, אלמא הפסוק מתייחס רק לאיש בעל קרי.

ד. גם בלשון חז"ל מצאנו מקומות רבים שמוזכר בהם "בעל קרי" ובהכרח מדובר שם דווקא על איש ולא על פולטת ומשמשת. לעניין שילוח מחנות הגמרא (פסחים סז ע"ב) אומרת "וכל זב – לרבות בעל קרי", ואומרת שר"ש סובר ששיעור בעל קרי כחתימת פי האמה, והרי פולטת שיעורה בכל שהוא, כדאיתא בנידה (מב ע"א). ואם נאמר שהסוגיא בפסחים אינה חולקת על הסוגיא בנדה לעניין פולטת, א"כ מוכח שגם מה שנאמר שם "בעל קרי שמשלח חוץ לשתי מחנות" מיירי באיש ולא בפולטת (ואף אם נומר שה"ה לפולטת, מ"מ הלשון בעל קרי הכוונה לאיש). וכן המשנה (נדה מ ע"א) אומרת ש"כל הנשים מטמאות בבית החיצון, וזב ובעל קרי עד שתצא טומאתם לחוץ", והגמ' שם דנה האם "כל הנשים" כולל את הפולטת, ומסיקה שפולטת מטמאה מבפנים, ואם כן ברור שאינה כלולה בסיפא של המשנה – "בעל קרי", שהרי אינה "בעלת קרי". (אלא שאפשר לדחות דשאני התם, משום שנאמר ברישא "כל הנשים" לכן ה"ה פולטת, אבל מ"מ נראה שסתם לשון בעל קרי, הכוונה לאיש).

ה. לשון חז"ל תמיד היא – "פולטת שכבת זרע", ואף פעם לא מצאנו 'פולטת קרי', או 'רואה קרי', או 'בעלת קרי' (עיין משנה ברכות ג, ו: "זב שראה קרי, ונדה שפלטה שכבת זרע"). וזאת מכיון שאינה בעלת הזרע אלא פולטת את זרע הבועל ואינה המקור¹. וכן "קרי" הוא לשון "מקרה לילה" (דברים כג, יא), שקוראת באופן נורמלי באקרי ובזמן לא

1. וכן הלשון במשנה זבים א, ב "הרואה קרי ביום השלישי לספירת זוב וכו'", ודאי הכוונה דוקא האיש, שהרי לגבי האישה הגמ' בנדה מב ע"א מסתפקת אם היא סותרת.

צפוי. לכן זיבה לא נקראת קרי, כי מחלת זיבה ומציאות צפויה. ולכן לשון זו אינה יכולה לכלול אישה שפולטה על ידי תשמיש, משום שהתשמיש מכונן ואינו מקרה.

המקורות בחז"ל שציין הרב אלישע, שבהם כלולה הפולטת בלשון "קרי", נאמרו בלשון רבים, "בעלי קריין", ומשום כך אינם ראייה, שכן דרך השפה העברית לכלול נשים וגברים באחד בלשון זכר ("אנשים" = גברים ונשים).

זאת ועוד. שני המקורות הללו עוסקים באיסור לימוד תורה לבעלי קריין, מתקנת עזרא. ומכיון שרק האיש מצווה ללמוד תורה, ולא האישה, אף על פי שבכלל התקנה גם חובת הטבילה למשמשת ופולטת, זה בעיקר לתפילה וברכות ולא ללימוד, ולכן לא ראו חז"ל לנקוט לשון מפורשת פרטנית לנשים, וכללו אותן בלשון כוללנית יחד עם הגברים בלשון רבים – "בעלי קריין".²

והגמ' בנדה מב ע"א שנקטה לשון "בעלי קריין" ביחס לשילוח מהר סיני – "מדאחמיר רחמנא על בעלי קריין וכו'", נראה שהטעם הוא משום שבסיני נצטוו הגברים לפרוש מהנשים והמצווה חלה עליהם, ופרישת הנשים אינה אלא תוצאה. ולכן גם שם נקטה הגמרא לשון החמרה על הגברים ולא לשון החמרה על הנשים, כיון שהתורה החמירה וצוותה את האיש ולא את האישה. ואפשר שזו כוונת התוס' (שם ד"ה מדאחמיר רחמנא), וז"ל: "מדאחמיר רחמנא אבעלי קריין בסיני – מאיש לא מוכח, דפשיטא דרואה הוי, אלא מאשה, דמשום פולטת הזהיר רחמנא ג' ימים אל תגשו אל אשה".

ולפ"ז ודאי כשנאמר בעל קרי משולח חוץ לשתי מחנות הכוונה לאיש, שרק הוא נקרא בעל קרי.

1. לדעת הרב אלישע, לא ברור מדוע בעיני שתפלוט דוקא זרע של בר ישראל ולא של נכרי, משמע דאכתי יש קשר של הזרע לבועל עיין במאמרי עמ' 112, וכן מדוע בעיני פולטת דוקא של בת ביאה ולא של קטנה של פחות מבת שלוש, משמע דאכתי הפליטה היא המשך של הבעילה ולא טומאה מצד עצמה בעצם הפליטה, ואינה טומאה היוצאת מגופה כבעל קרי שעצם הראיה מטמא אותו עיין במאמרי הערה 45.

ומה שדחה את ראייתי מחלת חו"ל שלא הוזכרה בה פולטת אלא רק בעל קרי, וכתב הרב אלישע שהסיבה היא משום שזה פשוט שהיא בכלל בעל קרי, תמוה לומר שדבר זה כל כך פשוט שלא הוצרך להיות מוזכר בשום ראשון ורק מקצת מאחרוני זמננו עמדו על כך. וכן ראייתי ממה שלא אמרו באישה 'עד שתשמש' אלא "עד שתראה נידה", שכתב הרב אלישע

2. וכ"ש לרמב"ם בהל' תפילה פ"ד ה"ד שסובר שעזרא תיקן רק ללימוד תורה ויותר מאוחר תקנו גם לתפילה, ולשון הגמ' בב"ק פב: "אתא הוא תיקן אפילו לדברי תורה", וכן עיין במהר"י פרלא על סה"מ לרס"ג (עשה ב ד"ה איברא דעיקר). א"כ הגמ' דוקא נקטה בעל קרי שהיא מדברת על האיש הלומד, ולא על האישה המתפללת ומברכת.

שהסיבה היא משום שחז"ל נקטו מציאות שלא מצריכה כלל טבילה, וסתם אישה נישאת לאחר שנעשית נדה, – לענ"ד זה תמוה, שהרי בזמנם היה מצוי שקטנה נישאת, וא"כ הרי היא נאסרת אף אם לא ראתה נדה, ומדוע התעלמו מזה ולא כתבו באישה 'עד שתשמש או שתראה נדה'. ובפרט קשה לשון הראי"ז שם, שכן הוא מדבר בפירוש אחר שכבר ראתה, ואעפ"כ לא הזכיר פולטת, וזו לשונו (הובאה במאמרי בהערה 43): "זכהן גדול שטבל לקריו או כהנת שטבלה לנדתה הרי הן ככהן קטן וכו'" הוא מיירי אחר שראו ואעפ"כ כתב כהנת לנדתה, ולא שטבלה אחר ששימשה.

לכן היה מקום גדול לומר שפולטת מותרת בהר הבית, אלא שכיון שיש הרבה אחרונים שחולקים, לענ"ד יש לה לטבול בלי ברכה.